

Det kgl. Landhusholdningselskabs Galvaarsmøde

d. 18de Decbr. 1872.

Konseilspræsident, Lensgreve Holstein-Holsteinborg præsiderede og meddelte først Udfaldet af Valgene, som i Henhold til Selskabets nye Love vare foretagne ved et Bestyrelsesraadmøde den foregaaende Aften (d. 17de), til hvilket Stemmesedlerne vare indsendte.

Til Præsident var gjenvalgt Lensgreve Holstein-Holsteinborg med 95 Stemmer.

Bestyrelsesraadsmedlemmerne skulde ifølge Lovene dels vælges af Selskabets Medlemmer, dels af Landboforeningerne. Af Medlemmerne valgtes umiddelbart følgende 13 Mænd: Rmr. Andersen (96 St.), Propr. Heide (96 St.), Etatsr. Hofman-Bang (91), Etatsr. Carøe (88), Sognesoged, Landsthingsmand Jakobsen (86), Handelsgartner Wendt (86), Kamh. Neergaard, Svenstrup (82), Godsejer Valentin, Gjeddesdal (72), Godsejer Ingerslev, Marselisborg (67), Prof. Prosch (56), Docent Fjord (55), Inspektør Buus (54), Kamh. Berner-Schilden (49). Derefter havde flest Stemmer: Prof. Barfoed (48), Propr., Landsthingsm. Larsen (48), Jægermester Friderichsen (38), Prof. Fredrikssen (34), Kapt. Bluhme (33), Kammerherre Rosenørn-Teilmann (16) og Grev Moltke, Lystrup (13), medens 34 St. vare spredte. Af Landboforeningerne var der ifølge Lovene valgt 1 Medlem til Bestyrelsesraadet for hvert Amt. De enkelte Landboforeninger havde stemt som følger:

Amt.	Landboforening.	Stemt paa	Medlems- antal.
Aalborg.	Aalborg Amts Landbof.	Amdr. Toft til Lovisendal.	512
Aarhus.	Aarhus Landboforening.	Amdr. Erichsen til Fry- dendal.	500
—	Frijsens. Faurstov Virts Landboforening.	do. do.	498
—	Horsens Landbrugsfor- ening.	Forp. F. Søtoft paa Tyrrestrup.	562
Frederiksb.	Frederiksb. Amts Land- boforening.	Prop. Selchau = Hansen til Selsø.	601
Hjørring.	Hjørring Amts Landbo- forening.	Prop. Nyholm til Bag- gesvogn.	486
Holbæk.	Holbæk Amts økon. Selsf.	Ikke stemt.	
—	Holbæk Amts Landbo- forening.	Lensb. Zytphen = Adeler til Adalersborg.	627
—	Samsø Landboforening.	Ikke stemt.	
Rjøbenhavn.	Rjøbenh. Amts Landbo- forening.	Amdr. Gr. Dannemand til Nastrup.	295
Præsto	Præsto Amts Landbo- forening.	Hofjægerm. Buchwald til Øbjerggaard.	385
—	Næstbyholms Landbofor- forening.	Grev Holstein til Lange- bækgaard.	206
Randers.	Randers Amthushold- ningsfelftab.	Godsejer Mourier = Pe- tersen til Holbækgaard.	436
—	Grenaa Landbrugsfor- ening.	Hofjægermester Mourier = Petersen til Rugaard.	281
Ringkjøb.	Hammerum Herreds Vbf.	Foreningen selv.	130
Sorø.	Sorø Amts landøkon- omiste Selsfab.	Forp. Keergaard, Fugle- bjerggaard.	216
—	Foren. for m. Landbrug. i Sorø og tilgr. Amter.	do. do.	225
Svendborg.	Svendborg Amts land- økonomiste Selsfab.	Jægermest. Lindegaard, Kaastrup.	512
—	Langelands Idøf. Foren.	do. do.	351
Vejele.	Vejele Amts Landbofor- ening.	Godse. Eckardt til Drum- gaard.	534
Viborg.	Sallings landøf. Selsf.	Baron Adeler til Bustrup.	518
—	Silkeborg og Lynggaard- Hids Herreders Landbf.	Prop. Friis til Duellund.	283

I Henhold hertil var for hvert Amt valgt den Mand, hvorpaa den eller de i Amtet varende Landbosforeninger, der repræsenterede det største Antal Medlemmer, havde stemt, og disses Navne ere i ovenstaaende Liste satte med udhævet Skrift. Da det ifølge Lovene kræves, at den, der vælges maa være Medlem af Landh. Selskabet, og dette ikke var Tilfældet for Amrd. Erichsens og Højægern. Buchwalds Bedkommende, kunde det paa dem faldne Valg ikke tages gyldigt. Hammerum Herreds Landbosforening havde stemt paa sig selv, hvilket ikke kunde tages gyldigt. Derefter havde den stemt paa Leiutn. Worm, Herningholm, men Valget var steet saa sent, at det først kunde afgjøres i næste Bestyrelsesraadmøde. — Bornholms, Maribo, Odense, Ribe og Thisted Amter ere ikke repræsenterede i Selskabet.

Til Bestyrelsen for „Fond til Landmænds Uddannelse“ valgtes Højægern. Scheested, Broholm, med 78 St. Præsidenten oplæste den nedenfor meddelte Marsberetning fra Fondets Bestyrelse.

Følgende 11 nye Medlemmer vare optagne i Selskabet:
 Aabenraa Landbosforening.

Brøckner, C. M., Folehave, Hørsholm.

Froberg, Forpagter, Sorvad, Randers.

Hasle Landbosforening, Haslev Station.

Heering, A., Propr., Ragnesminde, Glostrup Station.

Kall, P. J. Forvalter, Marienborg, Stege.

Krogh, E. Forp., Hauløkkegaard, Bandholm.

Landbosforeningen for mindre Landbrugere i Præstø og tilgrænsende Amter.

Mehrn, Lauritz, Premierlieutenant.

Ræder, F. Kand. juris, Propr., Palsstrup, Rødsfjærsbro

Willandt, M. M., Insp. paa Kanten Widminnen

Königsberg.

Selskabet talte derved nu 554 nye Medlemmer.

Præsidenten meddelte dernæst en Udsigt over Udgifterne og Virksomheden siden 1ste April, hvoraf følgende hidfættes,

Der var uddelt Understøttelse til Landbrugskandidat Fejlberg, Birkedommer Fiedler og Kand. med. R. Petersen. Af Agerbrugslæringer var der for Tiden 127, af Mejeribødkerlæringer 10, af Mejeribestyrerlæringer 5 og af Mejeristælæringer 14; i Aarets Løb var der afgaaet med Bærebrev henholdsvis 29, 1, 3 og 11. — Fra Indenrigsministeriet havde Selskabet i Anledning af Stormfloden d. 13de Novbr. modtaget en Opfordring til at meddele Oplysninger angaaende Saltvands Indflydelse paa Jorden og Afgrøden; denne Skrivelse var bleven sendt til Landboforeningerne, og der var allerede indkommet en Del Besvarelser, navnlig fra Ribeegnen.

Dernæst forelagdes Budgettet og Virksomhedsplanen for Aar $\frac{1}{2}$ 1873 til $\frac{31}{2}$ 1874, som, ledsaget af udførlige Oplysninger, allerede forud var tilsendt Medlemmerne. Budgettet forudsatte en Indtægt af 12,700 Rdl. nemlig:

Medlemskontingenter . . .	5000 Rdl.
Renter af Selskabets Aktiver . . .	5882 —
Statskassens Tilskud . . .	1600 —
Statsraad Schous Legat . . .	100 —
Forskjellige Indtægter . . .	118 —

og Udgifterne foresloges fordelte saaledes:

1) Udarbejdelse og Trykning af landøkonomiske og naturvidenskabelige Skrifter . . .	1100 Rdl.
2) Anskaffelsen af landøkonomiske og naturvidenskabelige Skrifter til Uddeling . . .	2550 —
3) Selskabets Foredrags- og Diskussionsmøder . . .	200 —
4) Folkelig Undervisning, navnlig ved populære Foredrag	200 —
5) Meteorologiske Undersøgelser	200 —
6) Kemiske Analyser, fradraget Refusioner . . .	100 —
7) Mælkeundersøgelser	1300 —
8) Rejseunderstøttelser	1200 —
9) Selskabets Læringer	900
10) Hædersbelønninger for Landboflid . . .	100 —
	Bateris 7,850 Rdl.

	Transport	7,850 Rdl.
11) Biavlen og andre til Landbruget sig støttende		
Erhverv	150	—
12) Færverne, Island og Grønland	450	—
13) Udstillinger	100	—
14) Lønninger og Enkeunderstøttelser	1800	—
15) Regnskabsføring	410	—
16) Fragt, Porto og andre Omkostninger	550	—
17) Forrentning og Afbetaling af Laan, Depo= sitogebnr	1140	—
18) Forskjellige Forsøg	250	—
(Obligationer Rdl. 147,052.)		

Sum 12,700 Rdl.

Dette Budgetudkast vedtoges, efter at der til enkelte af dets Poster havde knyttet sig følgende Diskussion, der ogsaa berørte Selskabets Virksomhed i det forløbne Aar.

Til Post 2. Prof. Frederiksen spørger, om Præsidiets anseer Rugaard's: „Fremragende danske Bønder“, hvoraf Selskabet havde taget 125 Exempl., for at være en god Bog.

Prof. Jørgensen: Da Bogen er dediceret Selskabet, har man ment ikke godt at kunne undslaa sig for at tage en Del Exempl.

Baron Adler, Bustrup, foreslaaer, at Selskabet skal udele Ugeskrift for Landmand til Lærlingerne, mens de ere i dets Tjeneste, hvorved de ville værnes til at læse det og da senere sikkert selv fortsætte dermed.

Jægermester Saxtorph: Dette vilde betydelig forøge Udgiften til Bøgers Anskaffelse, og denne Konto burde snarere formindskes; tilmed er der helleringen Grund hertil, thi de allerfleste Principaler, hos hvem Selskabets Lærlinger anbringes, holde sikkert selv enten Ugeskriftet eller Tidsskriftet og tillade da nok deres Lærlinger at læse dem.

Prop. Langkilde, Biskopstorp, slutter sig til Baron Adler, men hvis Udgiften vil være en Hindring, da foreslaaer han istedetfor de 25 Exempl. af Ugeskrift f. L., som Selskabet nu holder, og som sikkert ikke behøves, da Ugeskriftet vistnok har

arbejdet sig stærkt op og har en betydelig Indtægt af Avertissementer, at holde 150 Exemplarer af „Landmandsblade“ til Uddeling blandt Læringerne. Det er et lille værdifuldt og billigt Blad.

Prof. Førgensen: Selskabet anskaffer 25 Expl. af Ugeft. f. L. for at uddele dem til Laanebibliotheker og ikke for at støtte Bladet, hvilket det sikkert ikke behøver. De kunne altsaa ikke undværes. Ved Siden heraf at holde 1 Expl. af Landmandsbladene til hver Lærling vil blive en ikke lille Udgift; tilmed vilde det ogsaa være vanskeligt at undgaa betydelige Uregelmæssigheder i Forsendelsen af Ugefristet eller Landmandsbladene til Lærlingene, som omflyttes hvert Aar. Lærlingerne favne isvrigt ei heller landøkonomisk Læsning; dels erholde de, naar de antages, en betydelig Bogpakke, som kun kræves tilbage, saafremt de i Utide forlade Tjenesten, og dels ville sikkert de fleste Principaler beredvilligt laane dem de landøkonomiske Blade, som de holde.

Efter disse Oplysninger frasaldtes begge Forslagene.

Til Post 5. Udgiften til meteorologiske Sagttagelser ere foreslaaede nedsatte fra 500 til 200 Rdl.

Docent Fjord oplyser hertil, at da Selskabet 1860 besluttede sig til at søge Sagttagelser iværksatte, var Meningen kun at forberede og lede disse, indtil Staten kunde overtage Sagen. Dette er nu skeet, idet der af Staten er oprettet et meteorologisk Institut; Selskabet har derfor gennem sin meteorologiske Komite skrevet til Institutet og tilbudt dette de paa Stationerne værende Instrumenter samt tilbudt at henvende sig til de Observatorer, hvis Virksomhed ønskes fortsat. Vel er der endnu ikke indløbet Svar, men de fleste Stationer vilde vist blive søgte opretholdte. Komiteen ønsker nu 200 Rdl. for at istandsætte Instrumenterne inden Afleveringen, og for i det Hele taget at kunne afvikle Forholdene, og den vil da til April standse sin Virksomhed.

Prof. Førgensen. Som man veed er det Docent Fjord, som man mere end nogen anden skylder Tak for Virksomheden

i denne Sag; han har ordnet Selskabets Jagttagelser, udgivet Beretninger og nu fluttelig som Medlem af Komiteen for Statens meteorologiske Institut forsynet dette med værdifulde Erfaringer. Selskabet har havt megen Tilfredsstillelse af denne Virksomhed, idet dels mange Huller ere blevne udfyldte i vort Kjendskab til Danmarks Klimatologi, dels Vejen er bleven banet for Oprettelsen af Statens meteorologiske Institut, fra hvilket man har modtaget en varm og ubetinget Tak for den usorbeholdne Maade, hvorpaa man har overdraget dette det betydelige Materiale, der foreligger. Med ganske særlig Tak bør man mindes alle de Mænd, som nu i en Række af Aar uden nogensomhelst Godtgjørelse have fortsat disse traktende daglige Jagttagelser.

Til Post. 8. Rejseunderstøttelser.

Prof. Jørgensen: Disse uddeles navnlig til Landmænd og Videnskabsmænd, der direkte eller indirekte arbejde i Landbrugets Tjeneste; en af de Mænd, der saaledes iaar har faaet Rejseunderstøttelse, er Kand. mag. K. Petersen, der skal være Docent i Botanik, men forinden ønsker i Udlandet at studere den for Landbruget saa vigtige Plantefysiologi. Grunden, til at der ogsaa jævnlig ydes en lille Rejseunderstøttelse til Gartnere, er at disse for saa vidt ere uheldig stillede, at der ikke er noget bestemt Sted, hvor de kunne søge om Rejseunderstøttelse, og at den Løn, som de kunne tjene under deres Ophold i Udlandet, kun er ringe.

Prøpr. Heide undrer sig over, at Skoleforstander Bjørnbaek i Biby ved Aarhus har faaet Rejseunderstøttelse af Selskabet for at gjøre sig kjendt med Folkeundervisningen i Sveits og Belgien. Det bør dog nærmest være Formaal, som mere direkte vedrøre Agerbruget, der understøttes, og hvad Manden angaaer, staaer han næppe i nogen nærmere Berøring med dette. Ligesaa bør man ogsaa indskrænke Understøttelserne til Gartnerne, der naturlig synes at kunne henvises til Haveselskabet i Kjøbenhavn; ligesaa Understøttelserne til Fiskeriets Fremme, der ogsaa ligger Landbruget noget fjernt.

Prof. Jørgensen er i Grunden enig med Propr. Heide hvad Bjørnbak angaaer, men naar Amtets Landboforening og de første Mænd i Aarhus have anbefalet ham saa varmt til Selskabet, som Tilfældet er, saa har man tildels været bundet til at følge deres Raad. Angaaende Understøttelserne til Havevæsenet og Fiskerierne, saa bør disse hjælpes, især da de kunne hjælpes med lidt, thi Landmændene staa dog paa mange Maader i Forbindelse med Havebruget. Tidligere hørte Fiskeriet ligefrem ind under Selskabets Virksomhedsomraade; efterhaanden er man gaaet bort derfra, men naar nu en Mand, Virke-dommer Fiedler, forelægger en Række af særdeles smukke og interessante Undersøgelser af det ikke uvigtige Ferskvandsfiskeri, og han egentlig intetsteds kan henvende sig for at faa sine meget betydelige direkte Udgifter dertil dækkede, saa synes det nok at kunne stemme med Selskabets Formaal at bidrage lidt til Dækning af hans Udgifter.

Propr. Heide: Det er heldigt, at Landboforeningerne for Fremtiden ville have en Stemme med i Bestyrelsesraadet, thi de ere kjendte med Forholdene i de enkelte Dele af Landet, og Taleren er forvisset om, at de ikke et andet Aar ville samstemme i at give Bjørnbak Rejsepenge. Det er ikke Meningen at opfordre til fuldstændig at slaa Haanden af Havebrug og Fiskeri, men kun at udtale, at Understøttelserne dog mere direkte og fortrinsvis bør komme Agerbruget til Nytte.

Til Post 10. Belønninger for Landboslid.

Prof. Jørgensen: Der er i det forløbne Aar uddelt usædvanlig mange Sølvbægere til Husmænd for Hedeopdyrking. Dette er fremkaldt ved at Ringkjøbing Amts Landboforening har ladet undersøge en Mængde smaa Hedeopdyrkinger, og af disse navnlig fremhævet 5 som værdige til Selskabets Belønning; man samstemmede fuldkommen heri og tildekte derfor de 5 Mænd Sølvbægere af ulige Størrelse.

Til Post 12. Understøttelse til Færøerne og Island.

Prof. Jørgensen: Den paa Island i de senere Aar begyndte Virksomhed for at forbedre Engene fortsættes. Flere

unge Mænd deroppe ere blevne uddannede til at forestaa Arbejderne, og Selskabet har med Ministeriets Understøttelse sendt dem forstjellige Redskaber, Nivelerinstrumenter og Ig. derop. Derimod har Fynboen Niels Jørgensen, der i de foregaaende Aar til saa stor Tilfredshed for Beboerne har udført Engforbedringer deroppe, bestemt undslaaet sig for oftere at drage derop.

Til Post 14. Udgifter til Kontoret.

Prof. Jørgensen: De 2 Medhjælpere, som Sekretæren har til sin Assistance, beskæftiges daglig flere Timer og have derfor hidtil kun havt en Løn af 150 Rdl. aarlig. Da det er paalidelige Mænd, af hvilke den ene er juridisk Kandidat og den anden en forhenværende dygtig Handelsmand, og da Tidsforholdene tillige naturlig medføre en Lønningsforhøjelse, saa har man ment at burde foreslaa deres Løn forhøjet til 200 Rdl. aarlig.

Præsidenten sluttede Mødet med den Udtalelse, at denne Generalforsamling altsaa er den sidste af denne Art, idet de nye Love fra nu af træde i Kraft.

Bed Mødet afgaves følgende Beretning fra Bestyrelsen for Fond til Landmænds Uddannelse.

Bestyrelsen modtog en Kassebeholdning af 744 Rdl. 87 β , for hvilken indkjøbtes 800 Rdl. 4 pCt. Stats-Obligationer. Fondets Formue er saaledes voget fra 8,300 til 9,100 Rdl. i 4 pCt. Igl. Obligationer.

I Aarets Løb ere indkomne 4 nye aarlige Bidrag à 2 Mk. fra Gaardmændene H. Rasmussen, Chr. Hendrikson, Chr. Jensen og P. Pedersen i Tjæreby ved Skjelsfør. Fra 80 ældre Bidragydere ere indkomne 621 Rdl. 32 β og i indvundne Renter 21 Rdl. 13 β .

Grundfondets Indtægter og Udgifter stille sig derefter saaledes:

	Rdl. β .		Rdl. β .
Beholdn. fra 1871	744. 77	800 Rdl. Igl. Obligationer	722. 94
Aars-Bidrag	611. 32	Porto	4.
Nye Bidrag	1. 32	Beholdn. i Vikuben	661. 70
Indvundne Renter	21. 13		
	<u>1,388. 68</u>		<u>1,388. 68</u>

Fondets Rentemidler have iaar alene bestaaet af de faste Renter af 9,100 Rdl. = 364 Rdl. eller med Fradrag af et Understud paa 9 Rdl. 44 $\frac{1}{2}$ fra forrige Bestyrelsesaar: 354 Rdl. 52 $\frac{1}{2}$. Stipendierne pleje at være paa 120 Rdl. aarlig, og der kunde altsaa netop bortgives 3 Stipendier.

Opfordring til at indgive Ansøgning om disse Stipendier udstedtes paa sædvanlig Maade d. 27de Marts, hvorefter der til 1ste Maj meldte sig 7 Ansøgere: 1 Landbrugs-kandidat, der ønskede at lære Mælkeridrift, medens de øvrige 6 attraaede at studere ved Landbohøjskolen; af disse vare 2 Lærere, 1 ung Landmand og 1 Engmester nye, hvorimod 2 allerede vare Landbrugs-studerende. Den ene af disse sidste trak sig dog frivillig tilbage som ikke egentlig trængende, han var en forældreløs jydsk Bøndesøn, som var opdraget i en Slægtnings Hus. Den anden, Kornelius Hansen Lindholm, en Skolelærersøn fra Falster, havde allerede i det foregaaende Aar Stipendium fra Fondet, og dette tilstodes ham paany for indværende Aar. De andre Stipendier tilstodes Lærerne J. P. Petersen fra Randersøegnen og H. Poulsen fra Sorøegnen. Imidlertid har kun Petersen kunnet benytte den ham tilstaaede Hjælp, medens H. Poulsen paa Grund af Svagthed maatte opgive sin Plads. Det saaledes ledigblevne Stipendium er derefter tilstaaet Landbrugs-studerende Niels Larsen fra Aalborgegnen.

Indtægter og Udgifter stille sig derefter saaledes for Fondets Rentemidler:

Indtægt:	Rdl. $\frac{1}{2}$.	Udgift:	Rdl. $\frac{1}{2}$.
Faste Renter	364.	Understud fra forr. Aar	9. 44
		Bekjendtgjørelse i	
		„Berl. Tid., ...	13. 22
		3 Stipendier	360. „
			<hr/> 382. 66

Der bliver saaledes et Understud af 18 Rdl. 66 $\frac{1}{2}$ at overføre paa næste Aars Regnskab. Imidlertid er der af de 3 bortloveede Stipendier til Dato kun hævet 100 Rdl., saa at Regnskabet i Djebliffet udviser en Beholdning af 241 Rdl. 30 $\frac{1}{2}$, hvoraf indtil Juni n. A. netop vil være hævet 240 Rdl.

Kjøbenhavn, d. 15de Decbr. 1872.

Bestyrelsen for „Fond til Landmænds Uddannelse“.